

OLIMPIADA NAȚIONALĂ „LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ”
Etapa județeană/a sectoarelor municipiului București
16 martie 2024
NIVELUL 2 – clasele a VII-a și a VIII-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție precizările de mai jos.

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de trei ore.

Citește cu atenție fiecare text, apoi cerințele și răspunde la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I

30 de puncte

VIAȚA MEA ÎN LIBRĂRIA MORISAKI
(fragment)

de Satoshi Yagisawa

În noaptea aceea, nu știu de ce, dar nu am putut să dorm. Trecuse de miezul nopții, și tot nu reușeam să mă liniștesc.

M-am foit mult timp neliniștită, iar prin minte îmi treceau mii de gânduri, simțeam că explodez, că eram strivită de amintirile sumbre. Nu mă simțeam bine. M-am ridicat, începusem să mă sufoc și trebuia să fac ceva. Voiam să mă uit la televizor, dar pentru asta ar fi trebuit mai întâi să strâng cărțile care-l înconjurau ca un zid. Nu puteam face așa ceva la ora trei noaptea. „Ah, ce bine mi-ar prinde o carte!”, mi-am spus în gând, stând cu ochii deschiși în întuneric. „Timpul ar trece mai repede.”

— A, dar stai puțin! m-am auzit exclamând.

Păi, nu locuiam într-o librărie, care mirosea a cărți vechi? Le priveam cu ostilitate și uitasem la ce erau bune.

Am aprins lumina și am început să caut ceva ce mi-ar fi putut trezi curiozitatea. Nu știam pe care să o iau, care era mai interesantă, toate mi se păreau la fel – niște cărți foarte vechi, mirosind îngrozitor a mucegai. Cu siguranță că unchiul meu ar fi putut alege și cu ochii închiși mai multe cărți care îi plăceau.

Descurajată, încremenisem în fața muntelui de cărți. Am închis ochii, am întins mâna și, fără să mă gândesc, am luat prima carte pe care am atins-o: *Până la moartea unei tinere*, scrisă de Saisei Murō, un nume pe care-l auzisem în liceu, dar care nu-mi spunea nimic.

Întinsă pe saltea, am început, fără prea mari așteptări, să citesc la lumina slabă a lămpii. Sinceră să fiu, eram sigură că peste câteva minute am să mă plictisesc și am să adorm cu capul pe carte.

Dar ceva neașteptat s-a întâmplat. Trecuse o oră, și eu citeam fascinată. Stilul era dificil, cartea era plină de cuvinte complicate, de arhaisme, însă subiectul, zbuciumul sufletească al unei fete obișnuite, mi-a stârnit interesul.

După copilăria petrecută în Kanazawa, eroul romanului se mută la Tōkyō, ca să-și îndeplinească visul de a deveni poet. Locuiește în cartierul Nezu, unde este plasată acțiunea romanului. [...] Pe tânăra din titlu, eroul o cunoaște din întâmplare în timp ce își duce cu greu traiul în capitală, fără un loc de muncă și zbatându-se în sărăcie. Începe cu ea o relație care îi vindecă rănilor sufletești, chiar dacă pentru puțin timp.

Ce m-a fermecat cel mai mult la acest roman a fost descrierea familiei problematice în care a crescut personajul principal, a adolescenței deprimante. Scriitura emana o atmosferă calmă și delicată.

Romanul m-a copleșit cu o emoție caldă, pe care nu o pot descrie în cuvinte. Era un sentiment puternic, care reflecta, cu siguranță, forța cu care autorul își iubea viața.

Nici nu mi-am dat seama când s-a luminat de ziuă. Nu-mi păsa că nu dormisem toată noaptea. Continuam să întorc paginile, fascinată.

Când unchiul Satoru a venit la librărie mai târziu, eram încă sub influența emoțiilor stârnite de lectura cărții.

— E superbă, i-am spus, ținând în mână cartea.

Obișnuit cu atitudinea mea rece, a făcut ochii mari de uimire, apoi chipul i s-a luminat brusc. Arăta ca un băiețel care primise de ziua lui un cadou minunat, pe care și-l dorise mult.

— Nu-i așa? Nu-i așa?! a repetat, entuziasmat.

— Da, e superbă și... Cum să spun... M-a prins, am continuat, oarecum iritată că nu găseam cuvintele potrivite să descriu emoțiile complicate din sufletul meu.

— Dacă ai ști cât mă bucur că ți-a plăcut! Și mai tare mă bucur că mi-ai spus-o! E surprinzător că ai început dintr-odată să-l citești pe Saisei Murō, un scriitor atât de greu de înțeles.

Era atât de fericit, încât entuziasmul său m-a molipsit și pe mine.

Am vorbit mult timp despre cartea lui Murō. Eram bucuroasă că aveam, în sfârșit, ceva în comun cu un om despre care până atunci simțisem că nu mă lega nimic. Faptul că aveam ce să împărtășesc cu cineva era o minune pentru mine și mă simțeam cu atât mai emoționată, cu cât acel cineva era unchiul meu.

Acest episod neașteptat a deschis o ușă despre care nici nu-mi imaginam că există. Mă simțeam ca și cum de cealaltă parte a ușii s-ar fi aflat cea mai mare descoperire din viața mea.

De atunci am început să citesc cărți, una după alta, în fiecare zi. Era ca și cum nevoia de lectură, care stătuse până atunci ascunsă într-un colț al sufletului meu, nu a mai putut fi stăvilită și m-a copleșit.

Citeam încet, savuram pe îndelete fiecare carte, pagină cu pagină. Aveam timp la dispoziție și nu trebuia să-mi fac griji că voi rămâne fără cărți de citit.

Kafū Nagai, Junichirō Tanizaki, Osamu Dazai, Haruo Sato, Ryūnosuke Akutagawa, Kōji Uno... Autori de care auzisem, dar din opera cărora nu citisem mai nimic. De alții nu auzisem niciodată, dar nu avea importanță, căci îi citeam pe toți, cu pasiune. Și, cu cât citeam mai mult, cu atât setea mea de lectură era mai mistuitoare.

Nu avusesem niciodată o experiență atât de minunată, de răscolitoare. Aveam senzația că pierdusem ani buni din viața mea, în absența cărților.

Încetasem să mă mai las pradă indolenței și lenei. Nu aveam timp de pierdut. Nu mă mai refugiam ore întregi în somn. După ce făceam schimb de tură cu unchiul Satoru, citeam cărți în camera mea, care se transformase într-o adevărată cafenea literară.

În cărțile acelea vechi se ascundea o istorie îndelungată, despre care nici nu-mi imaginasem că ar fi putut exista. Și nu mă refer doar la subiectele cărților pe care le citeam. În fiecare carte, descopeream urme ale trecutului. De exemplu, în cartea *Un peisaj al sufletului*, scrisă de Motojirō Kajii, am citit următorul pasaj:

„Ce înseamnă să privești? Înseamnă să pui o parte din sufletul tău, dacă nu chiar întregul suflet, în obiectul pe care-l privești”.

Cineva, impresionat de acest pasaj, îl subliniasse cu creionul. Emoționată și eu de rândurile pe care le citisem, am simțit că inima mea vorbea cu inima acelui cititor necunoscut.

Uneori găseam flori presate, ca semne de carte. Inspiram parfumul delicat, întrebându-mă ce fel de om fusese cititorul, în ce vremuri și cu ce gând strecurase floarea între paginile îngălbenite.

Erau întâlniri cu viețile altor cititori, dincolo de timp, minuni posibile numai datorită cărților vechi din librărie.

Așa am început să prind drag de librăria Morisaki, prăvălioara plină cu cărți vechi. Pentru mine, să fiu acolo, în acel mic univers în care timpul curgea lin, era un privilegiu. Am început să cunosc operele scriitorilor, înșiruite pe rafturi, și în scurt timp m-am apropiat de clienții fideli ai librăriei. Observând că ceva se schimbese în atitudinea mea, domnul Sabu mi-a spus într-o zi:

— Bravo, micuț!

De atunci, și-a schimbat părerea despre mine. Cititul nu a fost singurul obicei pe care l-am deprins cât am stat la librărie. Am început să mă plimb prin cartier. Canicula începuse să se domolească, era anotimpul perfect pentru plimbări pe aleile din raiul librăriilor și al anticariatelor. Aveam senzația că frunzele galbene ale copacilor de pe marginea bulevardului, prin care se strecurau blânde raze tomatice, se schimbau odată cu starea mea de spirit, și asta îmi aducea o bucurie inexplicabilă.

Plimbările m-au făcut să văd Jimbocho cu alți ochi decât în prima zi. Cartierul se transformase într-un teritoriu ideal pentru incursiuni exploratorii, și tocmai asta îmi făcea inima să tresară, plină de nerăbdare. În acel colț al capitalei, pe bulevardul principal sau pe aleile dosnice, plutea aerul inconfundabil al vremurilor de odinioară, cu prăvălioare și comercianți veseli și primitivi, unde vedeai la tot pasul anticariate, ceainării, cafenele sau baruri cu arhitectură străină, îmbiindu-te să le treci pragul. Era un univers mic, dar unic, unde timpul se scurgea în tihnă și liniște, unde nu regăseai nimic din frenezia marilor orașe, care nu-mi lipsea cătuși de puțin.

Plimbările prin cartier m-au făcut să-mi dau seama că fiecare librărie avea specificul ei.

În multe librării, se vindeau doar romane, unele erau specializate în literatură universală, altele, în romane istorice. În unele găseai exclusiv reviste de cinema, în altele, cărți pentru copii, iar anumite prăvălii vindeau numai cărți japoneze [...].

Nu doar librăriile erau diferite, ci și librarii: unii erau trecuți de a doua tinerețe și încăpățânați ca unchiul Satoru, alții erau tineri, simpatici și relaxați. Când am trecut într-o doară prin fața biroului de informații al cartierului, am aflat de la avizier că Jimbocho găzduia peste șapte sute de librării, anticariate și prăvălioare cu cărți. I-am dat dreptate unchiului meu: era cartierul cu cele mai multe librării pe metru pătrat din lume.

Când oboseam de atâta mers pe jos, intram într-o cafenea și mă odihneam puțin. Cafeaua fierbinte era ideală în zilele acelea reci. O ceașcă de cafea, la finalul unei plimbări prin cartier, era ca un balsam pentru sufletul meu.

Așa mi-am petrecut primele zile ale toamnei.

Fiecare zi mă umplea de bună dispoziție. Frustrările începuseră să dispară, puțin câte puțin, și aveam din ce în ce mai mulți amici printre comercianții din cartier.

Traducere de Iolanda Prodan

A. (2 puncte: 0,5 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Din mulțimea cărților de care e înconjurată, tânăra alege pentru a citi:

- a. o revistă de literatură universală.
- b. o carte pentru copii luată din cafenea.
- c. un roman scris într-o limbă mai veche.
- d. un roman istoric recomandat de Satoru.

2. După o oră de citit,

- a. tinerei i se face somn și adoarme.
- b. tânăra este captivată de subiect.
- c. fata iese la o plimbare matinală.
- d. cititoarea își face câteva însemnări.

3. Cartierul cu densitatea cea mai mare de librării din lume se numește:

- a. Morisaki.
- b. Jimbocho.
- c. Nezu.
- d. Kanazawa.

4. În librăria unchiului Satoru, se simte foarte puternic mirosul de:

- a. ceai și de cafea.
- b. toamnă.
- c. carte nouă.
- d. carte veche.

B. (4 puncte: 0,5 p. pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos.

- 1. Încântată de frumusețea cărții, fata citește până în zori.
- 2. Domnul Sabu observă o schimbare în bine a fetei de la librărie.
- 3. Fiindcă nu are somn, fata se hotărăște într-o noapte să citească o carte.
- 4. Între paginile unor cărți vechi se găsesc flori presate.
- 5. Prima carte citită cu plăcere deschide drumul către alte cărți.
- 6. Tânăra locuiește într-o librărie, deși nu-i plăceau cărțile.
- 7. Toamna, cartierul Jimbocho se dovedește potrivit pentru a descoperi oameni și locuri.
- 8. Unchiul Satoru află că tinerei i-a plăcut mult cartea scrisă de Saisei Murō.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, prin enunțuri, la fiecare dintre cerințele de mai jos.

- 1. Menționează două obiceiuri pe care le deprinde tânăra în perioada când locuiește în librărie.**

2. Precizează două motive pentru care, la finalul plimbării prin cartier, tânăra intră într-o cafenea.
3. Explică, în 3 – 5 rânduri, de ce unchiul Satoru „a făcut ochii mari de uimire, apoi chipul i s-a luminat brusc. Arăta ca un băiețel care primise de ziua lui un cadou minunat, pe care și-l dorise mult.”
4. Prezintă, în 3 – 5 rânduri, semnificația din context a secvenței: „Canicula începuse să se domolească, era anotimpul perfect pentru plimbări pe aleile din raiul librăriilor și al anticariatelor.”

D. (12 puncte)

Imaginează-ți că ai avea ocazia să stai de vorbă cu domnul Satoru despre prima carte care te-a transformat într-un cititor pasionat. Ce i-ai spune?

Redactează un text de 10 – 15 rânduri, la persoana a II-a, valorificând o idee din textul dat și din experiența personală.

SUBIECTUL al II-lea

20 de puncte

Încerc să nu ridic niciodată vocea. Mă străduiesc să exprim chiar și entuziasmul, furia, chiar și durerea pe tonuri reținute recurgând, dacă e nevoie, la autoironie. Fac asta mai ales pentru că mă tem de excese, ale mele și ale celorlalți. Uneori se râde de mine, sunt întrebată: vrei o lume fără exclamații de bucurie, de suferință, de mânie, de ură? Da, exact asta vreau, răspund. Îmi doresc ca pe întreaga planetă să nu mai fie motiv să urlu, mai ales de durere. Îmi plac vocile scăzute, reacțiile de entuziasm cuviincioase, muștrările politicoase. Dar pentru că lumea nu merge în această direcție, îmi dau silința ca cel puțin în universul artificial pe care îl conturez în scrierile mele să nu exagerez niciodată cu semnul exclamării. Dintre toate semnele de punctuație, e cel care-mi place cel mai puțin. Dă impresia de baston de mareșal, de obelisc pretențios [...].

Dacă o combinație de cuvinte e stârnită de intenții exclamative, asta se înțelege cu ușurință din citire, nu e nevoie să se recurgă la acel semn. Dar trebuie să recunosc că nu e simplu să susții cauza tonurilor stăpânite în aceste vremuri. Cine scrie folosește din abundență semnul exclamării. În SMS-uri, în mesaje pe WhatsApp, în câteva e-mailuri, mi s-a întâmplat să număr până la cinci pe rând. Uneori mă gândesc că ele nu sunt un indiciu de exuberanță sentimentală, ci dimpotrivă, de insuficiență încredere în comunicarea scrisă. Există teama că scrisul ne trădează, că ne înfățișează serbezi. Mi s-a întâmplat să găsesc în câteva traduceri ale cărților mele, în care am mare grijă să nu recurg la semnul exclamării, o neașteptată răspândire a acestuia, ca și cum traducătorul ar fi considerat pagina mea steapă din punct de vedere sentimental și s-ar fi străduit, pentru binele meu și al cititorului, să o împădurească. E posibil ca rândurile mele să sune lipsite de pasiune, nu exclud asta. Așa cum e posibil ca acolo unde exprimă tonuri înflăcărate din vreun motiv anume, cititorul să se simtă mai fericit dacă găsește la capăt semnul care-l îndreptățește să se înflăcăreze. Dar eu rămân la ideea că „te urăsc” are o forță, o onestitate sentimentală, pe care nu o poate cuprinde „te urăsc!!!”.

Elena Ferrante, *Semnul exclamării*,
în vol. *Invențiile ocazionale*,
traducere de Cerasela Barbone

A. (8 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare dintre următoarele cerințe, valorificând textul dat.

1. Menționează două emoții/sentimente care sunt atenuate prin autoironie.
2. Precizează un motiv pentru care Elena Ferrante crede că traducătorul a adăugat mai multe semne de exclamare decât erau în scrierea originală.
3. Explică de ce îi place autoarei tonalitatea joasă a vocii.
4. Prezintă, în 3 – 6 rânduri, semnificația afirmațiilor: „Cine scrie folosește din abundență semnul exclamării. În SMS-uri, în mesaje pe WhatsApp, în câteva e-mailuri, mi s-a întâmplat să număr până la cinci pe rând. Uneori mă gândesc că ele nu sunt un indiciu de exuberanță sentimentală, ci dimpotrivă, de insuficiență încredere în comunicarea scrisă.”

B. (12 puncte)

Elena Ferrante afirmă că „e posibil ca acolo unde exprimă tonuri înflăcărate din vreun motiv anume, cititorul să se simtă mai fericit dacă găsește la capăt semnul care-l îndreptățește să se înflăcăreze. Dar eu rămân la ideea că „te urăsc” are o forță, o onestitate sentimentală, pe care nu o poate cuprinde „te urăsc!!!”.

Crezi că semnele de punctuație dintr-un mesaj primit influențează starea de spirit a destinatarului? Motivează-ți răspunsul, într-un text de 10 – 15 rânduri.

SUBIECTUL al III-lea

10 puncte

**(Se vor acorda 2 puncte pentru cerința 1, respectiv câte 4 puncte pentru cerințele 2 și 3.)
Răspunde la cerințele formulate mai jos, referitoare la textul multimodal.**

1. Menționează o reacție posibilă a celui care înțelege mesajul caricaturii.
2. Precizează, într-un enunț, contextul surprins de caricatura dată.
3. Prezintă, în cel mult 10 rânduri, în ce constă comicul imaginii, valorificând caracteristicile textului multimodal.

